

Vedr. den mulige nedlæggelse af DIEM

Åbent brev til Folketingets partier

- efter generalforsamlingen i Dansk Komponist Forening i fredags
af Anker Fjeld Simonsen, bruger af gennem mere end 10 år

Til Folketingets partiers kulturudvalg, kulturordførere eller hvordan det nu er
organiseret

På Dansk Komponist Forenings generalforsamling i fredags rejste flere medlemmer en debat om den nedlæggelse af Dansk Institut for elektroakustisk Musik, DIEM, i Århus, der af mange, om ikke alle foreningens medlemmer i solidaritet med elektronmusikkomponister, betragtes som en katastrofe. Tidligere på ugen havde jeg i Danmarks Radio hørt en debat mellem Venstres kulturpolitiske ordfører Esther Larsen, Fuzzy og Claus Flygare, som berørte denne sag, men som også inspirerede til nogle mere generelle kommentarer om kunstens og sportens vilkår mm. Jeg kom så på den tanke, at jeg før en folketingsbeslutning som bruger af DIEM igennem mere end 10 år måtte kunne argumentere lidt mere folkeligt for instituttets bevarelse over for folketingets partier i det sprog der nu er mit, hvor organisationers og råds indstillinger vel ofte er mere teknisk-økonomisk betonedede. Siden 1974 har jeg produceret megen elektroakustisk musik, først hos Jørgen Plaetner i Holstebro. Studiet i Mejdal blev senere til fællesprojekt mellem Holstebro Kommune og DKF under navnet HEMS. HEMS lukkede i 1986, og da DIEM åbnede i 1987 har jeg gennem mange år fået glimrende vilkår, men valgte i 1997 af private årsager hovedsageligt at virke videre i Holland og Frankrig.

Nu skal det her jo ikke blive til memoirer, og det er den faretruende lukning af DIEM, det

drejer sig om, ikke mig.

Det er til at forstå, at mennesker der ikke har kendskab til kunstgenren elektroakustisk

musik kan føle sig lidt klemt ved den megen teknik i et elektronmusikstudio, kan komme til at spørge sig selv, hvad et computerstudios værktøj har med kunst og kunstproduktion at gøre, her hvor så meget er ledninger, computerskærme og sorte kasser. Umiddelbart var den totalsynthesizer af koncertflygelstørrelse, der stod i Holstebro for mig som pianist langt mere fascinerende, til at tage og føle på som instrument og videnskabeligt måleapparat med sine blå, gule og røde pinde at forbinde med i to kæmpemæssige flyverpulte, sine blinkende lydgeneratorer og oscilloskoper. At flytte med som nisse til DIEM, hvor så meget allerede dengang var computerteknik -og simulation, var mest en mystisk blind tro på dette nye maskineri, som jeg uvidende udfordrede, indtil jeg havde nået et ønsket resultat, i den tro at computeren var alvidende, og før eller senere ville gøre hvad jeg bad den om. Hvad jeg ved af, er ingen af Statens Muskråds medlemmer nævneværdigt bekendt med elektroakustisk musik, så det er til at tage og føle på, at de har valgt at spare ned her, når de nu skulle spare.

Udover hvad jeg selv producerede på DIEM gennem årene, blev det en forrygende udvikling at følge, der kulminerede med afholdelsen af den internationale computer

musik konference i 1994, en forrygende og for konferencen meget sjælden publikumssucces. Det er derfor ikke overraskende, at udenlandske reaktioner på truslerne om lukning af DIEM har været mangfoldige. Se bare DIEMs hjemmeside: www.diem.dk. I forbindelse med en nylig afholdt elektronisk musikbro i København hørte jeg om reaktioner i "Süddeutsche Zeitung" og norske medier, udover hvad jeg selv har kunnet læse i hollandske aviser. En del diskussion føres vist om dette nationale aspekt af lukningen.

På 15 år er der sket utroligt meget på computerområdet, så meget at jeg mener, at det

er umuligt selv for den snildeste komponist at følge med, hverken økonomisk eller mentalt, uden at miste orienteringen i hvad der var hendes egentlige mål, at lave musik.

En selvstændig stab af teknikere er nødvendig, ikke blot for at være up-to-date, men også

med henblik på at rådgive en komponist, og ikke mindst under hensyn til alt det apparatur der skal manipuleres, når musikken spiller i koncertsalen. Fra gammel tid kan der så, specielt her i Danmark, være en traditionel aversion mod den musik som ikke er "levende", som musikerforbundet udtrykker sig; men er det ikke lidt provinsielt at genopdage -og tage fordomme fra gamle dage, når tiden så bare helt løber fra landet der spejler sig i bølgen blå, og der også er mange "hybrid"-former mellem elektronik og "levende" musik? Man må vel formode, at man ikke ved likvideringen af DIEM kan deducere, at Statens Musikråd mener, at elektroakustisk musik af natur er "død", selv om rådet er ved at tage kvælertag på genren. Teknikken og den fortsatte hastige udvikling er meget omfattende, der skrives i dag også partiturer for teknikken, og i øvrigt har begge teknikere på DIEM baggrund som musikere, henholdsvis folkelig og klassisk.

Jeg vil nu fokusere på nogle tanker, der opstod efter at jeg hørte radioudsendelsen for en

uges tid siden. Er det rimeligt, at kunstens professionelle i et liberalt samfund skal leve på samme ultraliberale vilkår som sportens? Nu skal den fri kunst så helt ud på et i økono- misk forstand begrænset kunstmarked, hvis vi ikke som jeg finder, at livet er langt og kunsten kort, for at tage mig noget andet til: Eksistensfilosofi, matematik og musikfilo- sofi er jo også spændende, når vejen gennem det overstrukturerede musikliv er så kroget med så mange ledvogtere, før toget kan køre. Og sådan var DIEM jo aldrig.

Andre må så klare sig med at lave højskolekunst, som Statens Musikråds formand måske ikke helt i Grundtvigs ånd - Grundtvig var jo elitedigter - måtte stå for, eller i frustration genbruge nogle forslidte klicheer om den elitære kunst, som for en tid var gået i glemme-

bogen. For nogle er kunst måske selve livet. Skal professionelle frie kunstnere, og det er utallige komponister gennem årene, der har nydt godt af DIEMs tekniske stab og initiativrige ledelse, med et pennestrøg som en hovsaløsning, uden egentlig at have fået meget længere tid til at overveje alternative løsninger, end det tager at færdigbehandle lovforslaget, med et slag kunne investere i alt det grej, som en professionel teknikerstab og et professionelt studio kender langt bedre til, og kan

vejlede i, samt have råd til at ansætte en tekniker ?

Så vidt jeg husker var det Esther Larsen, der i radiodebatten rejste nogle spørgsmål om kunst, sport og konkurrence. Og her må jeg jo sende et hjerteligt tillykke til Farum Boldklub med oprykningen til Superligaen. Som 11-årig spillede jeg en tid på førsteholdet i daværende FIK, så det er da min gamle klub.

Konkurrence er selve elitesportens væsen; det nytter ikke meget, at en løber har en stil, der er en æstetisk nydelse at se på, når det er ham med de grimme grimasser, der vinder løbet. Kunsten har andre kategorier: ekspressivitet, sensibilitet, konstruktion, fornyelse og specielt for den elektroakustiske musiks vedkommende teknisk kvalitet. Der er konkurrencer i elektroakustisk musik, og der er vist også enkelte danskere der har vundet noget. Men det er vel en dansk tradition at rykke sammen om en institution som DIEM eller i en andelsforening, når økonomien er vanskelig.

Danmark var ret sent ude i europæisk sammenhæng i de forskellige nye kunstformer, der opstod med den tekniske udvikling. Den totalsynthesizer jeg var så fascineret af i 1970'erne, var yderst vanskelig at betjene, og der var stort set ingen teknikere til at vejlede.

Kun et par stykker ud over mig, der gav sig tid til at sætte sig ind i den. Men morsom var den, at arbejde med og også at se på, når man havde lært sig tricket med at fastlåse tonehøjden med den digitale sequencer.

Med statsinstitutionen DIEM kom der for alvor gang i den elektroakustiske musik, efter at

nogle pionerer som Gunnar Møller Pedersen og Fuzzy vel må have banet vejen.

Koncerterne

eller festivalerne i DIEM blev mig bekendt aldrig som maleres udstillinger enkeltpersoners samlede værker, men blev af de initiativrige koncertarrangører sammensat af flere komponisters værker, som det nu er tradition ved nymusikkoncerter. Hvad fremmødet angår, kan jeg ikke se det rimelige i at forvente flere, end der kommer til en malers fernisering efter en produktionsgang, der både kræver teknisk indsigt, mod og tid til at gå ind i en ofte forskeragtig undersøgelse af ideers muligheder, samt penge til at arrangere koncerter med alt det apparatur der kræves til det.

Maleres produktionsomkostninger er bagatelagtige i sammenligning hermed.

Alsidigheden i fri professionel kunstudfoldelse er alt for nem at ramme på et så kapitalkrævende område som den elektroakustiske musiks.

Og som den walisiske digter Dylan Thomas i sin tid skrev: "The hand that signed the paper, felled a city". Hvad der er bygget op gennem 15 år, kan hurtigt ødelægges ved en folketingsbeslutning, og være meget vanskeligt at genopbygge, både nationalt og internationalt.

Og er det så andet end de manglende organisationer på elektronmusikkens område og det eksperimenterende fremmøde til dens koncerter, der gør, at Statens Musikråd har valgt at spare institutionen væk, når rådet absolut skulle spare. Ville et bedre alternativ, når der nu tvinges til besparelser, ikke være at spare en musiker i hvert af orkestrene og en sanger i et eller flere fast institutionaliserede kor? Så vidt jeg kender til forslaget, rammes den ny musiks ensembler, og nærmest amputeres

en hel kunstart inden for den eksperimenterende eller blot ny musiks område. Den ny regering ønsker på flere områder en strukturændring. For mig at se kan det ved oprettelsen af SNYK, Sekretariatet for ny Kompositionsmusik, være en positiv omlægning, at musikkens egne organer bliver på Gråbrødretorv og den nationale reklame, information og udveksling som statslig flytter et andet sted hen. Men om statsinstitutionen DIEM med et slag nedlægges, må man med rette kunne betegne regeringen med skældsordet en forretningsregering, der automatisk og blindt følger statslige organers indstillinger. I såvel Frankrig som Holland eksisterer der selvstændige centrale computermusikinstitutioner til forskning og udvikling af ny musik sideløbende med regionale formationer, omkring uddannelsesinstitutioner eller selvstændige. De nationale hedder der IRCAM, respektive STEIM.

Ringer klokkerne nu for DIEM, i en højskoletraditions forfalskede ånd, eller på grund af ultraliberalistiske vilkår i professionel sport, kan det føles som om professionel kunst på vores område er bombet tilbage til tiden før Edison opdagede det elektriske lys og Valdemar Poulsen radiobølgerne. For DIEM er helt afhængig af musikerådets støtte, og kan ikke under den nuværende lovgivning søge støtte andre steder.

Anker Fjeld Simonsen

Anker Fjeld Simonsen,
Schubertlaan 60
NL- 2625 VG Delft
email: anker.fjeld@planet.nl

PS: Da jeg ikke er medlem af DKFs bestyrelse, har jeg valgt at sende dette åbne brev fra DKFs sekretariat, Gråbrødretorv 16, 1154 København K. Om partierne ønsker en nøje-re dialog med foreningen, vil sekretæren kunne henvise til rette vedkommende.

